

Első kézből

Különszám | A jubileumi, 60. Országos Kulturális Ünnepestű műsorfüzete

Fesztiváltörténet

Csehszlovákiában elsőként 1945 nyarán Strážnicén került sor a köztársaságot reprezentáló folklór fesztivál megrendezésére. Ezt követte 1955-ben a szlovák fesztivál Východnán, az ukrán nemzetiségi folklór fesztivál Svidník helyszínnel, majd 1956-ban a magyar nemzetiség fesztiválja Losoncon. Induláskor Országos Dal- és Táncünnepély volt a neve. Losonc után három alkalommal Zselíz, egy alkalommal Érsekújvár adott a rendezvénynek otthont. 1961-ben ért Gombaszögre, a haladó szellemű magyar értelmiségi fiataloknak az 1930-as években kedvelt nyári táborozási helyére. 1969-ben kettévált a dal- és táncünnepély. Küldetésének egyik fele Országos Népművészeti Fesztivál névvel visszavándorolt Zselízre, a másik fele Országos Kulturális Ünnepestű névvel maradt Gombaszögon és ott vált igazi reprezentánsává Szlovákia magyarsága népművészeti, művészeti, kulturális életének. Tehát a rendezvény az 1956-os alapításától bejárta Losoncot, ott még 1956-ban a kultúrházban, a híres kaszinóban volt az első, aztán vándorútra kelt. 1957-1958-1959-ben Zselízen, a hosszú szlovák-magyar határsáv melletti, magya-

rok által lakott felvidéki terület közepén lett otthonra. 1960-ban Érsekújvár mellett, a Nyitra folyó túlsó oldalán a „Berek” nevű vonzó nyári kirándulóhelyen volt a fesztivál. 1961-től már Gombaszög lett a helyszín. Július 10-11-én valósult meg a völgyben a VI. Országos Dal és Táncünnepély. Mivel minden jól sikerült, befejeződött a vándorlás. Gombaszög, mint az országos népművészeti rendezvény új színhelye, jelesen debütált. Itt, az öreg színpadon került megrendezésre még a következő három rendezvény is, aztán 1965-re elkészült a beígért kőszínpad.

Takács András

2018. június 29 - július 1. ♥ Rozsnyó - Gombaszög

gombaszögi országos
kulturális ünnepség

2018. június 29 - július 1. ♥ Rozsnyó - Gombaszög

A jubileumi 60. Országos Kulturális Ünnepség (Gombaszög) műsora

GOMBASZÖG – ROZSNYÓ 2018. JÚNIUS 27. – JÚLIUS 1.

Rozsnyó, szerda (2018. június 27.)

10:00 A tornaljai Kazinczy Ferenc Alapiskola csoportjainak műsora a **Kulturális és Kereskedelmi Központban (OKC)** (A csoportok bemutatása a www.csemfeszt.sk oldalon)

19:00 Mika Millyaho: Káosz - a kassai Thália Színház előadása a **Kulturális és Kereskedelmi Központban (OKC)**

Rozsnyó, péntek (2018. június 29.)

17:00 Konferencia a Történelmi Városházán
Megnyitó – Bárdos Gyula, Szövetségünk elnöke
Csemadok és a prágai tavasz – Kovács László előadása
Gombaszög 60

A konferencia megnyitása – Köteles László, általános alelnök
A gombaszögi Országos Kulturális Ünnepegy története – Takács András előadása

Korreferátumok: Szöllös Sándor és Ripcsu Rudolf

Oklevelek átadása

Az ülést követő műsorban fellép a békei Búzavirág női kar, békesárosfai Cimbora férfikar és a Bokréta vegyeskar

Állófogadás

10:00 Gombaszögi pillanatok – Kiállítás a Bányászati Múzeum Galériájában

A tárlat a régi fesztiválok hangulatát idézi a Csemadok képes hetilapja, A Hét fotóriporterének, Prandl Sándornak felvételeivel, amelyeket a Fórum Intézetben digitalizáltak. A kiállításon látható néhány korabeli, Gombaszöget népszerűsítő plakát is. (A képek megtekinthetők a www.csemfeszt.sk oldalon is.)

Gombaszög, szombat (2018. június 30.)

16:00 Koncert a pálos kolostor romjainál
Közreműködik a pelsőci Korona Énekegyüttes és a békesárosfai Bokréta vegyeskar. Köszöntőt mond Görföl Jenő, a Csemadok országos titkára.

Utána: A fesztivál ünnepélyes megnyitása és koszorúzás az 50. évfordulón elhelyezett kopjafánál. Ünnepi beszédet mond Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke.

Délután:

– Ízek utcája a gombaszögi völgyben

– Szabadtéri fotókiállítás

– Művészettörténeti és helytörténeti előadások

(Tompá és Gömör – Orosz Örs táborszervező, A pálos kolostor feltárása – Szakálos Éva művészettörténetész előadása)

– Játszóház a rozsnyói óvoda, Fábry Zoltán Alapiskola és Szakközépiskola pedagógusainak irányításával

18:00 A rozsnyói régió folklórcsoportjainak bemutatkozása a nagyszínpadon

Rendező: Botló Péter

19:00 Ez a föld a hazám – a magyarnóta-énekesek Őszirozsa c. országos versenye győzteseinek műsora a **nagyszínpadon**, közreműködik Mezei Zsolt és zenekara

TOMBOLAHÚZÁS

20:00 Gombaszögi táncok – ünnepi előadás a fesztivál 60. évfordulója alkalmából a nagyszínpadon

Rendező: Hégli Dusan

(Remélem, hogy magáról a gombaszögi fesztiválról és annak szellemiségéről, valamint az itt élő magyarságról és a rendezvény hatvan éves, emblematikus mivoltáról szól majd az est. Szeretném, hogy ez az előadás máskor és más helyen is bemutatható lenne. Örömlénk, ha egy valóban egyedi, feszes szerkesztésű és időtálló előadás jöhetne létre. Egy létszámában, látványvilágában és emiatt időben és anyagiakban is igényesebb, valamint egy olyan változat is elképzelhető, amely kevesebb embert igényel – vallja a műsor rendezője.)

(A szereplő csoportok bemutatása a www.csemfeszt.sk oldalon.)

TÁNCHÁZ

Gombaszög, vasárnap (2018. július 1.)

15:00 Öregapám mesefája, a Rozsnyói Meseszínház (Badin Ádám) előadása a **Pajtaszínházban**

15:00 A magyarnóta-énekesek Őszirozsa c. országos versenye győzteseinek műsora a **nagyszínpadon**

Rendező: Kliment Éva és Balogh Gábor

(Kodály szerint a magyar nóta egy élő zene, a magyar élet szerves része. Az évszázadok folyamán beleivódott a társadalom lelkébe, gondolatvilágába, ízlésébe. Valószínű, hogy ezért sikeres a mai napig. A társadalmak ugyan modernizálódnak, a szokások is változnak, de az öröm, a bánat kifejezésére akár egy összejövetelen belül is – legyen ott kettő, tíz vagy több száz személy – a legalkalmasabb mind a mai napig a magyar muzsika, a magyar nóta. Miért? Mert a dalszövegek zene nélkül is mondható versek, a dallamok pedig szöveg nélkül is élvezhető zenedarabok. Igazi sikerének talán ez a fő titka.

A zene, az ének érzelmeink egyik legfontosabb kifejezője, ez pedig minden korban, minden korosztálynál és minden társadalmi rétegben elmaradhatatlanul jelen van. Érzelmi világunkban egyszerűen szükség van a magyar nótára mint kifejező eszközeink egyikére. Enyhíti mindennapi gondjainkat, lelki felüdülést, boldogságot ad az éneklőnek és a hallgatónak egyaránt. Ezért van rá szükség. Miért kell népszerűsíteni? Hogy minél több ember érzelmvilágát gazdagítsa, főleg a fiatalokét.

Gombaszögön is? Gombaszög az itt élő magyarság egyik legrégebbi rendezvénye, nagy kulturális hagyományokkal, melynek kiteljesedéséből minden nemzedék kivette részét. A magyar nóta is. Aztán egy ideig kimaradt a programokból. A hatvanadik évforduló alkalmas arra is, hogy erre újból felhívjuk a figyelmet, és a jövőben tegyük rendszeressé rendezvényeinken.

Az Őszirozsa, magyarnóta-énekesek országos versenyén a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya már 19 éve népszerűsíti ezt a

műfajt. Talán ennek is köszönhető, hogy ez alatt az idő alatt olyan sok tehetséges felvidéki énekes bontakoztathatta ki tudását, és közülük néhányan az idei gombaszögi műsoron a tisztelt vendégsereg előtt be is mutatkozhatnak egy kiváló cigányzenekar kíséretében. Kezdetben a hiánypótlás motiválta a szervezőket, hiszen a magyar nóta nem mindenki számára jelenti a hagyományos magyar kultúra részét, bár elismert, nyilvántartott hungarikumról van szó. A jelentkezők száma azonban bizonyítja, hogy érdeklődés van e műfaj iránt s nemcsak a szlovákiai magyarság körében, de magyarországi, erdélyi vagy a nyugati szóránymagyarságban élő nótáénekesek is neveztek be a versenybe. Örvendetes az is, hogy az itt helyezést elért vagy egyszerűen csak elkötelezett nótáénekesek saját régiójukban tovább terjesztik a műfajt, rendeznek nótáesteket, gálákat.

Az idei Gombaszögi Országos Kulturális Ünnepeken az utolsó évek aranykorszak nótáénekeiből hívtunk meg néhányat: Básti Jánost Ipolykeszről, Gubík Magdolnát Léváról, Jalsovszky Mónikát Hidaskürtről, Molnár Angelikát Gútáról, Nagy Attilát Gimesről és Tonkó Istvánt Vágáról. Az énekeseket Mezei Zsolt és cigányzenekara kíséri Dunamocsról.)

Közben: A miskolci Vaga Banda Társulat előadása

16:00 Mint fát a gyökér... hagyományörző együttesek műsora a nagyszínpadon

Rendező: Richtárcsik Mihály

(A gombaszögi színpad már 60 éve ad otthont és bemutatkozási lehetőséget hagyományos népi kultúránk jeles hagyományörzőinek. Néptáncosként csodálattal nézem a régi felvételeket, a szilicei, borzovai, kéméndi, szirénfalvi, magyarbódi és még megannyi ember táncát, melyeket a gombaszögi völgyben és a színpadon rögzítettek az utókor számára. Akkoriban még volt mit... hagyományos népi kultúránk kiveszőben van... a népi hagyományok őrzői és átadói is magukkal viszik a tudást egy más világba... és az átvevők száma is egyre csökken. Ezért tartom fontosnak, hogy azokat, akik még eredeti közegükben tették magukévá az évszázados dalokat, táncokat, újra és újra megmutassuk a világnak és egyúttal példát mutassunk a jelen fiataljaival, akik fontosnak tartják a gyökereiket, „gerincüket”. Hiszen MINT FÁT A GYÖKÉR, minket is a múltunk éltet, és csak múltunk tudatában tudunk világosan a jövőbe nézni! A szimbolikus hagyományátadás folyamatát többgenerációs találkozások, közös

képek formájában mutatjuk be zoboralji, mátyusföldi, magyarbódi, imregi, bodrogházi és gömöri hagyományörző énekesek, táncosok és zenészek, valamint az ebből a gyökérből táplálkozó fiatalok segítségével.)

TOMBOLAHÚZÁS TOMBOLA

17:00 Felvidéki folk/rock katlan – a somorjai Rómeó Vérzik, a dunaszerdahelyi Expired Passport és Török Ádám valamint a Pósa zenekar koncertje a nagyszínpadon

Rendező: Lacza Gergely

(A gellei Pósa zenekar az utóbbi időben sikert sikerre halmoz, elég csak annyit mondani, hogy a fiatal népzeneészek tavaly a népszerű televíziós népzenei vetélkedő, a Felszállott a páva abszolút győztese voltak a saját kategóriájukban. Nemrég a Virtuózok komolyzenei tehetségkutatójában láthattuk őket az AWS zenekarral közösen. Fergeteges műsorral készülnek, amelyben most is picit kikacsintanak másféle zenei irányokba. A Pozsonyban alapított, de immár dunaszerdahelyi székhelyű Expired Passport idén jubilál. Egy kis- és egy nagykoncerttel, továbbá egy élő albummal ünnepli meg fennállásának 20. évfordulóját. A szubektív hard rock zenekar a legendás magyarországi fuvolistát, Török Ádámot is magukkal hozza Gombaszögre. A somorjai Rómeó Vérzik a legismertebb felvidéki rock együttes. Tavaly egy bivalyerős albummal jelentkeztek, majd egy másodgitárossal vastagították koncerthangzásukat. Pörgős műsoruk az egész Kárpát-medencében, de még Londonban is lázba hozza a rajongókat. Koppányék már nagyon várják a fellépést, hiszen régen nem játszottak a régióban. A három zenekar elsősorban a felvidéki magyar élő zenére szeretné felhívni a figyelmet, mivel úgy gondolják, sem a szlovákiai magyar előadók, sem pedig az igazi, „hús-vér” élő muzsika nem kap elég teret Felvidék magyar lakta településein, pedig nálunk is teremnek olyan zenészek, mint Magyarországon. Természetesen nem(csak) saját magukra gondolnak, hanem a honi zenész társadalom egészére. Annak ellenére, hogy a fellépők és Török Ádám is más-más műfajban utaznak, a színpadon mégis lesz együttműködés közöttük. Minden fellépés során ugyanis egy-két szám erejéig egymás vendégei lesznek a színpadon, továbbá speciálisan erre az alkalomra közös produkcióval is készülnek a csapatok, ami egyelőre legyen meglepetés.)

Az első

Egy népművészeti bemutatóra általában azzal a kíváncsisággal megy el az ember, hogy ott a napjainkban már lassan feledésbemerülő népelet színeit, hangjait, hangulatát és varázsát felelevenedni lássa és érezze. Ezzel az igénnyel megy a néző, aki gyönyörködni akar, s hozzátehetjük, a szakember is, csak hogy az már más nézőszögből látja és nézi az előadásokat. Ez azonban a szakemberek dolga; ez a cikk nem akar többet, mint a benyomásokat érzékeltetni, amelyek minden nézőt elfoghatnak népművészeti előadások láttán.

A december 30-án lezajlott országos népművészeti bemutató, amelyet a Csemadok Losoncon rendezett, szép előadás volt, jó elgondolásból született. Sok igazi értékkel, eredetiséggel tanúsította, hogy a szlovákiai magyarság népi hagyományaiból mennyi kincset lehet napvilágra hozni mindnyájunk gyönyörködtetésére, a kultúra gazdagítására, s hogy többek között kezd már utat törni az a felfogás is, hogy a népi kultúra hagyatékait általános kultúránk útjára kell terelni.

Sikeres, szép bemutató volt, s a cikk utolsó gondolataként illik és jól esik leírni, hogy a Csemadoknak ez a legfrissebb népművészeti bemutatója a népművészet ágainak fejlődéséről tesz biztosságot, és egyben annak a felfogásnak a terjedéséről, hogy a népművészeti gyűjtés és a fellelt kincsek bemutatása sokat lendít sajátos kultúránk kialakulásán.

Fejlődik népművészetünk – A Hét, 2. évf., 1957/3 sz., 5-6 old. Részletek ms (Mikus Sándor) írásából.

A losonci bemutató szereplői között ott volt a pozsonypüspöki tánccsoport is.

Gombaszögi pillanatok címmel látható kiállítás a Bányászati Múzeum Galériájában Rozsnyón

A tárlat a régi fesztiválok hangulatát idézi a Csemadok képes hetilapja, A Hét fotóriporterének, Prandl Sándornak felvételeivel, amelyeket a Fórum Kisebbségkutató Intézetben digitalizáltak. A kiállításon látható néhány korabeli, Gombaszöget népszerűsítő plakát is. Ezekből a hátsó oldalon láthatnak ízelítőt.

Bemutatkozik a jubileumi fesztivál arculattervezője, Gráf Dóra

A Petőfi Sándor Program ösztöndíjasaként érkeztem Kassára 2017 szeptemberében. Fogadó szervezetem a Rovás Egyesület volt, az ő munkájukat segítettém, emellett pedig megszerveztém a Versforraló pályázatot (szlovákiai magyar középiskolásoknak szóló versíró pályázat), és bekapcsolódtam a kassai és az országos Csemadok tevékenységébe is. Mivel szakmám szerint grafikus vagyok (2016-ban szereztem diplomát Budapesten, a Magyar Képzőművészeti Egyetemen), igyekeztem ezen a területen több szervezetnek is segítséget nyújtani. Így érkezett hozzám a Csemadok felkérése a 60. Gombaszögi Országos Kulturális Ünnepség új arculatának megtervezésére.

A logót, az okleveleket és a színpad látványtervét archív felvételek alapján, a korábbi évek különböző színpadi díszítéseiből inspirálódva terveztem meg.

Színpadterv

A jubileumi fesztiválra készülve arra kértük a tagságot, hogy idézzék fel gombaszögi emlényeiket, és küldjenek egy fotót! A beérkezett fotók közül a Csemadok www.csemfeszt.sk honlapján és itt, a 60. Gombaszögi Kulturális Ünnepség műsorfüzetében mutatunk be néhányat a nagyközönségnek. A többi felvételt az említett honlapon és fokozatosan az Első kézben c. belső tájékoztatóban jelentetjük meg.

A Gombaszögi Országos Kulturális Ünnepe – számomra és azt hiszem minden fellépő, résztvevő számára sokat jelentett. Nemcsak egy országos seregszemlét, de az együvé tartozás, a nemzetiségi összetartozás, az amatőr művészet belső és külső tartalmának megőrzését, annak igazi erejét, szépségét színrevivő, megmutatni akaró közösséget jelentett.

Mindig nagy odaadással készültünk Gombaszögre az országos bemutatóra, s boldogok voltunk, hogy a kiválasztottak között vagyunk, hogy mi is részesei lehetünk ennek a találkozóknak! Akik oda eljutottak, így mi is, úgy éreztük, hogy valamit jelent csoportunk az amatőr mozgalomban, s a legjobbak egyikét jelentik színházi, ének-, zene-, táncmozgalmunknak.

Így éltem meg jómagam is, s boldog voltam, amikor 16 évesen 1963-ban ott szerepeltem először az érsekújvári néptáncsoporttal és szólistaként partneremmel, s azután még sok éven át. 1964-66-ban a lévai néptáncsoporttal, Bura István vezetésével szerepeltem, mint óvóképzős diáklány. Tagja és szólistája voltam a néptáncsoportnak. Tanulmányaim befejeztével, 1966-ban visszatértem az érsekújvári csoportba. 1967-től felelős lettem egy csoportért, az érsekújvári Csemadok együtteséért, amely felvette a Napsugár Néptáncgyüttes nevet. Vezetésem alatt, 1974-ig a legjobbak közé tartoztak. Ennek az együttesnek a táncosa, vezetője, koreográfusa voltam, de szerepeltem Gombaszögön a társastáncsoportok és színjátszócsoporthoz esztrádműsorában is, mint énekes-táncos.

Emlékeztetek ezek az évek, és egy életre boldog, felejthetetlen emlékként maradtak meg szívünkben! Zárszóként Édesanyámat idézném, aki minden fellépésünkre elkísért, segítségemre volt felügyeletként, öltöztetésnél..., s aki egyszer idős korában azt mondta: Életem legszebb, legboldogabb időszaka volt, amikor fellépéseiden részt vehettem, sikereidben osztoztam! Ez nekem nemcsak a köszönetet jelentette, de azt, hogy a mi munkánk másnak, így neki is egy életre szóló örömet, szép emléket jelentett!

„Gombaszög” szeretettel emlékezve

Kleinné Szombath Mrika

Reggeliznek a lévai néptáncsoport tagjai

*Az érsekújvári Napsugár Táncgyűttes a gombaszögi színpadon.
Középen Szombath Mrika és Jóna Lajos*

Örömmel értesültem arról, hogy képeket dokumentumokat keresnek a régi gombaszögi fesztiválokról. Előkerestem a több évtizedes, kissé megkopott képeimet, melyek a 80-as évek végén, pontosan 1987 július 20-21-én készültek.

A Csemadok Ipolynyéki Alapszervezete mellett működő HONT néptáncsoport tagjai láthatók rajta fellépés közben. Nagy lelkesedéssel, örömmel készültünk a fellépésre akkori koreográfusunk Baun Miklós által betanított táncokkal. Ha emlékezetem nem csal palóc táncokat mutattunk be. Élmény volt ott lenni, hangulata, varázsa volt a helynek. Szívemet melengeti, hogy a gyermekeim is résztvevői a mostani gömbaszögi nyári táboroknak.

És akkor egy felsorolás a csoport akkori tagjai:

A lányok balról jobbra:

Rados Teréz, Gonda Szilvia, Halkó Renáta, Juhász Katalin, Medve Teréz, Bugyi Beáta, Kázmér Regina, Zsigmond Piroska, Oroszlány Mária

Fiúk:

Petreszl Attila, Gyurász Gábor, Súth Ákos, Halkó Péter, Nagy László, Zsigmond Dénes, Gál Miroslav

Nagyné Rados Teréz

Gombaszög 1988 – fellép a rimaszombati Gömör kórus, vezényel Lévai Tibor.

Külön képen a női kar néhány tagja, középen Tamás Anikó. A hölgyek közül már egy sem él, és Lévai Tibor is már a másvilágon vezényel....
Dr. Fehérné-Tamás Judit

A gombaszögi rendezvény kiállítására küldöm képeimet. A 70-es és a 80-as évek kezdetén készültek, mikor a Szepsi Bódva táncegyüttes fellépett Gombaszögön.

Gaál Ilona

Böszörményi István képei közül a hangulatos Citerások címűt és a gombaszögi kiállításokat bemutató felvételeket választottuk. Az alsó képen a figyelmes néző észreveheti Duba Gyulát és Mács Józsefet is.

1984-ben a Losonci járás mutatkozott be Zselízen a Nógrád Folklórja c. szerkesztett műsorral, melynek része volt egy átfogó néprajzi kiállítás. Ebből a gazdag anyagból készült egy szűkebb változat az 1984. évi Gombaszögi Kulturális Ünnepségre. A kiállítást a losonci néprajzi szakbizottság tagjai készítették Méry Margit (a felvételen középen) szakmai irányításával.

Galcsík Károly

Még három kép Böszörményi Istvántól. Mindhárom a gombaszögi fesztiválhoz szinte hozzátartozó szereplőket örökített meg, köztük: Bastyúr Lajos kolompészitőt és Magalbert Péter primást és a gombaszögi fesztivál és más csemadokos rendezvények fotósát, akinek képeiből a roznyói Bányászati Múzeum Galériájában láthatunk tárlatot, Prandl Sándort, a Hét fotóriporterét.

Az alsó felvételen Kaprálik Zsuzsa, a Csemadok néprajzi szakelköadója és Magalbert Péter primás is látható.

Ezt a régi fényképet a még akkor ismeretlen Borzi László készítette, aki fotózott a gombaszögi fesztivál alatt.

Én, Icu (a barna) akkor 17 éves múltam, a barátnőm Marika meg 19 volt. Reggel érkezünk a Marika szüleivel autóval, az akkori új Škodával. Az én szüleimnek még nem volt autója. A bejáratnál megvettük a jegyeket, amit ki kellett tűzni a ruhánkra. Ez látható a fényképen is. A nap azzal telt, hogy megnéztük a barlangot, megettük a szokásos virslit. A programból nem sokra emlékszem, megnéztük a szabadtéri színpad műsorát. Néptáncosok léptek fel. De az esti koncertre már nem maradtunk, mivel a barátnőm szülei nem egyeztek bele. Így az esti előadást már nem láthattuk, arra emlékszem, hogy valaki gitárral lépett fel /Dés László vagy Dévényi, már nem tudom/. Persze a természet csodálatos volt. Örültünk a szép nyári délutánnak, jól szórakoztunk. A mai fiatalok már másképp látják a világot, mi akkor, 1973-ban alkalmazkodtunk a szüleink kívánságaihoz. Fiatalok voltunk és szépek. Nagyon jó barátnők vagyunk a mai napig.

Kováčikné Király Ilona és Pásztorné Bán Mária Rimaszombatból

A felhívásra reagálva csatolva küldök egy fotót az 1981.VI.27-i gombaszögi kulturális ünnepségről. Akkor még talán ORSZÁGOS DAL ÉS TÁNCÜNNEPÉLY volt. Többek között azzal a szándékkal mentünk oda, hogy találkozzunk 20 év után az osztálytársaimmal. Három újságban volt meghirdetve. Nem találkoztam velük. A felvételen előtérben a feleségem van. Én nem vagyok látható, mert a fényképezőgép mögött álltam (ez vicc akart lenni). Nem akármilyen rendezvény volt! Ahogyan a képen is látható a CSKP megalakulásának 60. évfordulója volt.

Először 1960-ban Tornaljáról 18 évesen vonattal mentünk. Fiúklányok közösen. Csak úgy szervezetlenül, tanárok nélkül. Jó buli volt. 1976.6.24-én családotól szintén ott jártunk. 2001-ben három fiatal íróval vittem, nekik volt ott összejövetelük. Átutazóban számtalanszor elmentem arra. Mindig nosztalgiával gondoltam (gondolok) Gombaszögre. Amikor olvasom a Gombaszögi Nyári Tábor hírdetéseit, mindig bosszankodom rajta miért nincs ott olyan rendezvény, ahová középkorúak no meg idősebbek is mehetnének. Majd, talán, egyszer....

Mánya László, Szőgyén

Mura Márta a színei a Rozmarig Táncegyüttes gombaszögi fellépéseiről küldött képeket. Az egyik felvételen Potta Géza és „Pimasz” láthatók.

Cselényi László: Megindulnak a hegyek (részlet)

(Megjelent: *Madách: A Csallóköztől a Bodroghöz, 1977*)

Ha úgy adódik dolgod, hogy valamiért Rozsnyóra utaznál, s Pelsőc felől próbálsz megközelíteni a nevezetes bányászvároskát, ne mulassz el néhány pillantást vetni Gombaszögnél a pelsőci Nagy-hegy oldalába.

I.

A hegyek népes kondákban delelnek itten, összeröffenek néhol s megugranak egymástól, játszanak a tájjal, akárha valami nagy-nagy gyerekek volnának, idomtalan gyermek-óriások, s a pásztor fölöttük, a rakoncátlan óriások fölött az ég lenne, mely méltóságos, megfontolt, bölcs pillantásokkal integeti rendre a gondjára bízott nyáját.

– Szép táj, szegény táj – mondotta valaki a minap, s hogy megkérte, magyarázná meg, miért gondolja ezt, emígy válaszolt:

– Mi terem a kőből?

(...)

II.

Mi terem a kőből? Búza nem, krumpli nem, kukorica nem. Víz sem, kenyér sem, csizma sem, ruha sem, bor sem – miből élnek hát itt az emberek?

A kőből! (...)

III.

Van-e megerőltetőbb, izmokat enyészőbb munka a kőtörőkénél? Képzeld el egy zajos, sűrű, csikorgó-csilingelő hatalmas gyárudvart, ahol téglakerítések helyett magas, száz-, kétszáz- háromezer méteres sziklafalak őrzik a sürgető élteket, s ez óriás falak árnyékában a porszemnyi embert, a hangyaként szorgoskodó gépeket, embereket, a szanaszét dobált hatalmas, háznagyságnyi kőtömböket, a kövek mellett az izmos, barnára cserzett, félmeztelen embert, ahogy áll a kövek között, egy rozoga, ódivatú csille mellett, markában karvastagságnyi ólmos kalapáccsal, ahogy köpi a markát, emeli a kalapácsot, ahogy félig lehunyt szemmel, csücsörítő szájjal saccolja a követ, puhatolja Achilles-sarkát, s ahogy odasújt aztán, mintha mennykő csapna a sziklába, s felbőg a hegy, mint egy anyaoroszlán, s reped a kő, pattog ezerfelé sirtergő-csikorgó-csilingelő kényszeredett magamegadással. (...)

VI.

A gombaszögi bánya a századforduló óta termel folyamatosan, kilencszázhetven vagy háromban csendült meg először az első csákány az itteni sziklák között. A bánya a rimamurányi részvénytársasághoz tartozott, s Ózdnak termelt meg a diósgyőri vaskohónak.

– Akkoriban, még az első világháború előtt, csak éppen bele volt kaparva valamicskét a hegyoldalba, nem úgy, mint most, hogy lassan elszedjük a fele hegyet. Erdő volt itt akkor még körös körül, rengeteg vadon, s a munka sem úgy folyt, mint most, villamos fúróval, meg baggerrel, meg dömprekkel. Hogyne. (...)

VII.

Délután kettőkor megszólal a sziréna, s az emberek, ki merre lát, fedezék alá húzódnak. Hosszan, elnyújtottan bőg a sziréna végig a szűk, két hegy közé szorult Sajó-völgyön – amelyről Petőfi azt írta valaha, hogy olyan, mint egy koldus botja -, s az emberek szerte a völgyben Rozsgótól Pelsőcig a hegy felé figyelnek. Ilyenkor robbantanak a kőbányában. A robbantást a lőmesterek végzik. Hárman minden robbantásnál. Eleven mozgású, fürgé emberek mindannyian.

– Hogy elkészült egy fúrás – magyarázza egyikük -, felosztjuk egymás között az üregeket, aztán egy hosszú, hétméteres vasrúddal betoljuk a dinamitot a lyukakba. Az utolsó patronba belehelyezik a gyújtózsínor végén lévő gyutacsot, s meggyújtják a zsínórt. Száztizenöt, százhusz, ásdperc alatt ég el a zsínór, s mikor a láng eléri a gyutacsot, akkor robban a szikla. Ez alatt az százhusz másodperc alatt gyújtják meg a tizenöt zsínórt, aztán „inóf”, szedd a lábad, rohannak a biztos helyre. (...)

XI.

Mi terem a kőből?

Búza is, krumpli is, kukorica is. Víz is, kenyér is, csizma, ruha, bor is – ezért küszködnek hát a kővel az emberek! (...)

Ha valaha úgy adódik, hogy valamiért arrafelé vinne az utad, ne feledd el megcsodálni!

1960.

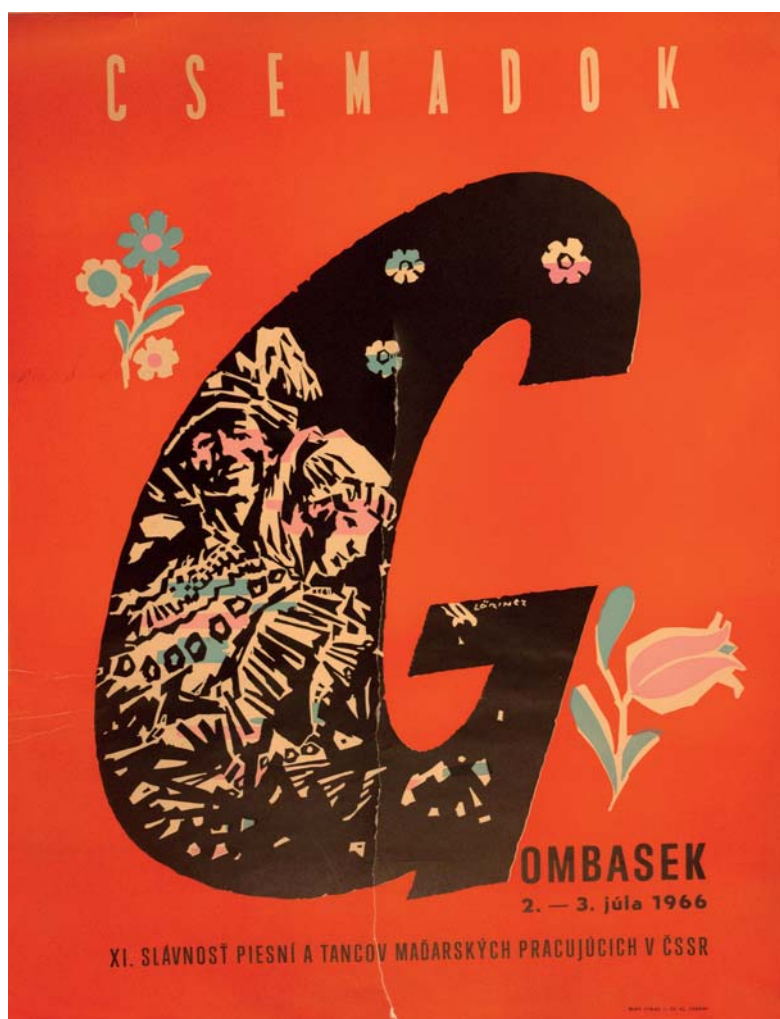

A bánya ma, előtérben a pálos kolostor romjai

A Galscsik Károly által beküldött fotón a színpad mögött látható a kőfejtő

Ezzel is hívogattunk anno

IMPRESSZUM:

Felelős kiadó: Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke | **Főszerkesztő:** Neszméri Tünde | **Szerkesztők:** Bedi Kata, Görföln Jenő | **Kiadja:** Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség – Csemadok, 815 57 Bratislava – Pozsony, Nám. 1. mája 10-12. | **Nyomda:** Palatia Nyomda és Kiadó Kft., Győr

Készült
a Magyar Kormány
támogatásával

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÓSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alapítvány